
دستور العمل تهیه

اسناد ملی بخشی، استانی و

ویژه (فرا بخشی)

۱- بر اساس مفاد تبصره ذیل ماده (۷۵) و ماده (۱۵۹) لایحه برنامه چهارم توسعه:

- سندهای ملی توسعه بخش و سندهای ملی توسعه استان بر اساس جهت گیری های سند ملی آمایش سرزمین و متناسب با ویژگیهای هر یک تنظیم، و پس از تصویب هیئت وزیران، مبنای تنظیم عملیات اجرایی برنامه چهارم قرار می گیرد. دولت مکلف است، لوايح بودجه های سنواتی را بر اساس اسناد فوق تنظیم و تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

- کلیه عملیات اجرایی طرحهای تمليک دارایی های سرمایه ای و سرمایه گذاری در سالهای برنامه چهارم بر مبنای اسناد ملی توسعه بخشی، اسناد ملی توسعه استانی و اسناد ملی توسعه ویژه، سازماندهی و اجرا می شود.

- سند ملی توسعه بخش، سندی راهبردی است که با توجه به قابلیتها، امکانات، محدودیتها و مسائل اساسی، جهت گیری های اصلی، هدفهای کمی و کیفی بلندمدت و میان مدت، فعالیتهای محوری و سیاستهای فضایی و منطقه ای و همچنین اقدامهای مهم محوری و فعالیتهای اولویت دار توسعه بخش را تبیین می نماید. اسناد ملی توسعه امور بخشی به پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و دستگاههای اجرایی ذی ربط، تهیه می شود.

- سند توسعه استان، سندی راهبردی است که با توجه به قابلیتها، محدودیتها و تنگناهای توسعه استان، اصلی ترین جهت گیریها در زمینه جمعیت و نیروی انسانی، منابع طبیعی، زیربناها و فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و هدفهای کمی و کیفی بلندمدت و میان مدت توسعه استان را در چارچوب راهبردهای کلان برنامه چهارم و سند ملی آمایش سرزمین و طرحهای توسعه و عمران و اسناد ملی توسعه بخشی تبیین می نماید.

- سند ملی توسعه ویژه (فرا بخشی)، مجموعه ای از چند طرح و فعالیت با پوشش فراگیر برای مناطق و بخشهای مختلف مانند قلمرو تأمین اجتماعی، فقرزدایی و اشتغال، موضوعیت یافته و تنظیم می شود. زمان بندی، اولویتهای زمانی، موضوعی (بخشهای مختلف) و مکانی (استانهای مختلف) اجرای طرحها و پروژه های آن در این سند مشخص می شود.

- اقدامها و عملیاتی که، در جهت تحقق هدفهای پیش‌بینی شده در اسناد توسعه بخشی، استانی و ویژه (فرابخشی) ضرورت اجرا می‌یابند، در لایحه بودجه سالانه کل کشور درج و به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد.

- کلیه دستگاههای اجرایی ملی کشور موظف‌اند، برنامه اجرایی و عملیاتی خود را در قالب اسناد ملی توسعه در چارچوب ضوابط فوق با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و پس از تصویب در هیئت وزیران به مرحله اجرا درآورند. بودجه سنواتی این دستگاهها بر اساس اسناد فوق تنظیم می‌شود.

- کلیه دستگاههای اجرایی استانی موظف‌اند، برنامه اجرایی و عملیاتی خود را در قالب اسناد توسعه استانی در چارچوب ضوابط فوق با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان تهیه و پس از تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان به مرحله اجرا درآورند. بودجه سنواتی دستگاههای استانی بر اساس این اسناد تنظیم می‌شود.

- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است، نسبت به تلفیق اسناد توسعه بخشی، استانی و ویژه با هماهنگی دستگاههای اجرایی ذی‌ربط اقدام و موارد را به تصویب هیئت وزیران برساند.

۲- در اجرای احکام فوق و به منظور تهیه اسناد ملی توسعه بخشی، استانی و ویژه (فرابخشی)، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و دستگاه اجرایی مسئول و همکار در تهیه اسناد با دست‌مایه قراردادن چهار سند راهنما و پایه:

- چشم‌انداز بلندمدت جمهوری اسلامی ایران

- سیاستهای کلی نظام ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری

- لایحه برنامه چهارم توسعه (مصوب مجلس شورای اسلامی)

- نظریه پایه توسعه بخش و استان

و رعایت برنامه زمانبندی پیوست شماره ۱ نسبت به تهیه و تدوین اسناد مورد نظر در قالب و چارچوب زیر اقدام و نتیجه را به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اعلام نمایند:

الف: چارچوب سند ملی توسعه بخش

- وظایف، ویژگی‌ها و ساختار کلی بخش
- وضعیت بخش در رابطه با سند چشم‌انداز، سیاست‌های کلی و مضامین دوازده‌گانه و برنامه چهارم توسعه
- امکانات، قابلیت‌ها، محدودیت‌ها و تنگناهای توسعه بخش
- نقش و جایگاه بخش در تحقق اهداف چشم‌انداز
- اهداف کلی و راهبردهای کلان توسعه بخش در تحقق چشم‌انداز بلندمدت توسعه
- اهداف کمی (به تفکیک دولتی و غیر دولتی) و سیاست‌های اجرایی بخش بر حسب استان
- سیاست‌ها و اولویت‌های استانی
- اقدامات مهم و اساسی

ب: چارچوب تدوین سند ملی توسعه استان

- وضعیت کلان اقتصادی، اجتماعی و فضایی استان
- وضعیت استان در رابطه با سند چشم‌انداز، سیاست‌های کلی و مضامین دوازده‌گانه برنامه چهارم
- امکانات، قابلیت‌ها، تنگناها و مسائل اساسی
- اهداف کلی و راهبردهای کلان توسعه استان
- اهداف کمی (به تفکیک دولتی و غیر دولتی) و سیاست‌های اجرایی استان بر حسب استان
- سیاست‌ها و اولویت‌های بخشی
- اقدام‌های اولویت‌دار در توسعه استان

ج: چارچوب تدوین سند ملی ویژه (فرابخشی)

با توجه به اینکه چارچوب تهیه و تدوین سند ملی ویژه بر حسب موضوع متفاوت می‌باشد، دستگاه اجرایی مسئول هر سند در ابتدای امر، چارچوب موضوعی و برنامه زمانبندی انجام کار را تهیه و به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی اعلام می‌نماید. این اسناد نیز بر مبنای اسناد ۴ گانه: چشم‌انداز

بلندمدت، سیاستهای کلی نظام (ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری)، لایحه برنامه چهارم توسعه و نظریه پایه توسعه بخش و استان در قالب بررسی وضع موجود، امکانات، قابلیتها، تنگناها و مسائل اساسی و پیشنهاد اهداف و سیاستهای ذی ربط تهیه می‌شوند و نتایج حاصل از آنها باید از طریق ارائه اطلاعات مرتبط با برنامه‌های بخشی و استانی به نهادهای مسئول تدوین اسناد در دو حوزه بخش و استان و با اولویت در تهیه اسناد ملی بخشی و استانی مورد استفاده قرار گیرد.

۳- تعیین هدفهای کیفی و کمی بخش و استان در اسناد ذی ربط، در چارچوب عناوین این اهداف که قبلاً تهیه و ارائه شده است انجام می‌گیرد. این اهداف مبنای اصلی تهیه سند تلفیقی بخش و استان را تشکیل می‌دهد.

۴- به منظور سهولت تلفیق سندهای بخشی و استانی، هدفهای کیفی و کمی بخش باید بر حسب استان و هدفهای کیفی و کمی استان بر حسب بخش تهیه و به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارسال گردد.

شایان ذکر است، با توجه به اینکه به دلیل فرصت کوتاه باقیمانده برای تهیه اسناد، متوقف نمودن و موکول کردن فعالیت مربوط به تهیه اسناد بخشی و استانی به دریافت نتایج اسناد نهایی ویژه (فرابخشی) منطقی نمی‌باشد، لذا مسئولین تهیه اسناد بخشی و استانی، باید از طریق اطلاعات تدریجی از نتایج این اسناد که از طریق ستاد برنامه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی در اختیارشان قرار می‌گیرد، استفاده نمایند بدیهی است پس از جمع‌بندی نهایی اسناد ویژه، طبعاً نتایج باید با اولویت در اسناد بخشی و استانی ملحوظ گردد.

۵- اسناد توسعه بخشی و استانی و هدفهای کیفی و کمی ذی ربط که به طور جداگانه تهیه شده‌اند، پس از طرح مقدماتی در ستاد برنامه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در اختیار شوراهای تلفیق برنامه‌های بخشی و استانی قرار می‌گیرد.

۶- شوراهای تلفیق برنامه‌های بخشی و استانی ضمن اعمال نظارت بر فعالیتهای و پیگیری پیشرفت کار ضمن ایجاد سازگاری بین اسناد ملی بخشها و استانهای ذی ربط، حسب مورد

اسناد مزبور را تلفیق و نتیجه را به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اعلام می‌نمایند که متعاقباً در اختیار شورای تلفیق برنامه قرار می‌گیرد.

۷- شورای تلفیق برنامه با حضور نمایندگان بخشها و استانهای ذی‌ربط اسناد ملی بخشی و استانی را بررسی و تلفیق می‌نماید. اسناد تلفیق شده در شورای تلفیق برنامه به منظور تصویب نهایی در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، در دستور کار ستاد برنامه سازمان قرار می‌گیرد، که پس از تصویب در این ستاد، برای تصویب نهایی به شورای عالی اقتصاد و هیئت وزیران تقدیم می‌گردد.

سند چشم انداز
(مضامین چشم انداز)

سیاست‌های کلی نظام
(ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری)

لایحه برنامه چهارم توسعه

نظریه پایه توسعه بخش و استان

اسناد ویژه

عناوین اهداف کمی و کیفی برنامه چهارم

تعیین هدفهای کمی و کیفی بخش بر حسب استان

تعیین هدفهای کمی و کیفی بخش بر حسب استان

اقدامات موضوع مواد ۸۳-۸۹ برنامه

سند تلفیقی بخشی-استانی

قرارداد برنامه سالیانه ملی-استانی

استان

بخش

ابلاغ